

UVODNE VJEŽBE

Podgorica, 2020.

Šta je analiza?

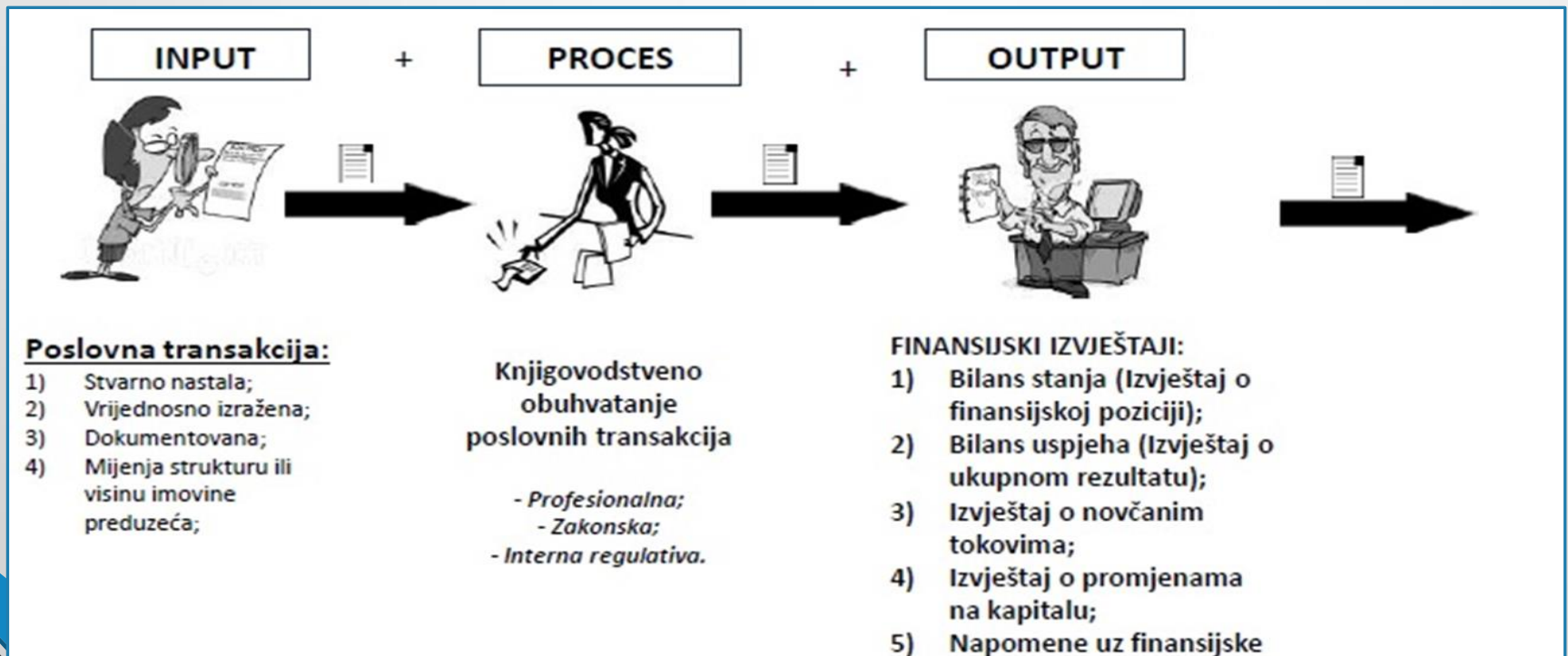
ANALIZA

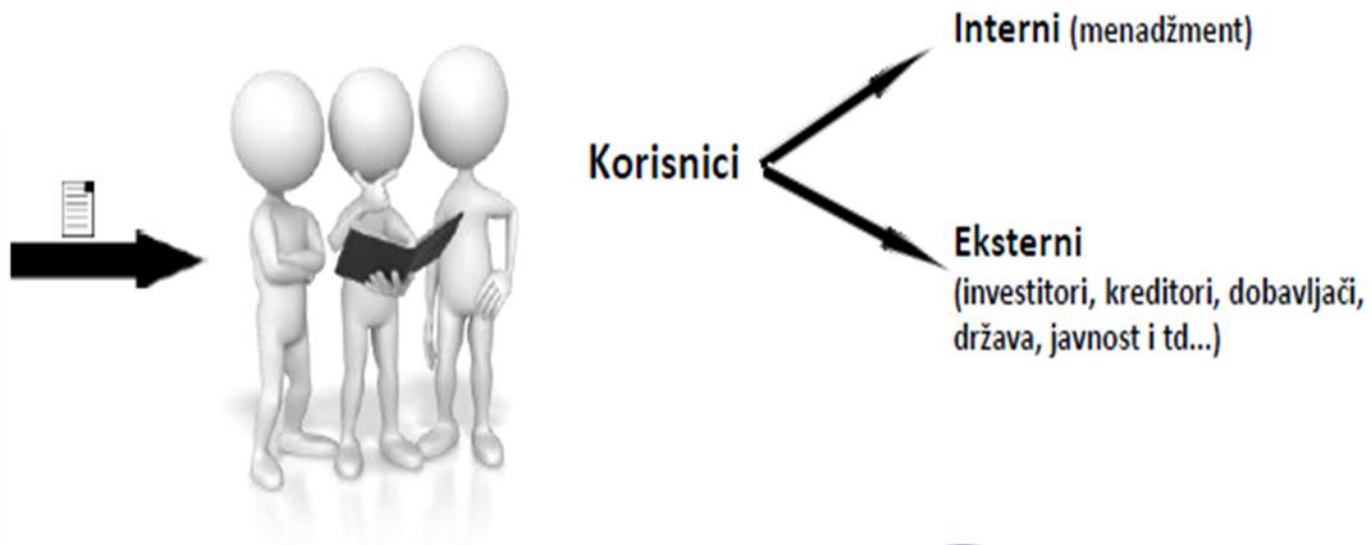
- Analiza je **naučni metod** raščlanjivanja (razlaganja) i objašnjenja neke složene statičke ili dinamičke pojave.

- **Šta se utvrđuje analizom?**

Analizom se utvrđuje zašto je rezultat upotrebe resursa takav kakav jeste, koji su uzroci i posledice i kako dalje.

Da se prisjetimo...

Šta je bilans?

Bilans je *dvostrani, brojčani, finansijski iskaz* o svemu čime preduzeće raspolože, sve što je rukovodstvo ostvarilo i sve što se vlasnicima stavlja na raspolaganje.

Prezentacija fin. izvještaja!

Finansijski izvještaji opšte namjene su izvještaji namijenjeni zadovoljavanju potreba korisnika koji nisu u poziciji da zahtijevaju od entiteta da sastavlja izvještaje namijenjene njihovim određenim informacionim potrebama.

- Kompletan set finansijskih izvještaja uključuje:
 1. bilans stanja (izvještaj o finansijskoj poziciji),
 2. bilans uspeha (izvještaj o ukupnom rezultatu za period),
 3. izvještaj o promenama na kapitalu za period,
 4. izvještaj o novčanim tokovima (tokovima gotovine) za period,
 5. napomene uz finansijske izvještaje.

Obilježija finansijskih izvještaja:

- Razumljivost
- Relevantnost
- Važnost
- Pouzdanost
- Uporedivost
- Istinito i objektivno prikazivanje

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

- Šta je bilans stanja?

Bilans stanja predstavlja pregled sredstava preduzeća i izvora sredstava, što znači da na jednoj strani iskazuje imovinu (aktiva), a na drugoj kapital i obaveze (pasiva).

Bilans stanja

Bilans stanja na dan xx.xx.xxxx.	
Aktiva	Pasiva
IMOVINA	IZVORI IMOVINE
Materijalni položaj preduzeća;	Finansijski položaj preduzeća;

Obzirom da Bilans stanja prikazuje istu imovinu posmatranu sa dva različita aspekta (pojavnog oblika i izvora finansiranja) važi pravilo da je:

$$\text{AKTIVA} = \text{PASIVA}$$

Bilans stanja na dan

Aktiva

xx.xx.xxxx.

Pasiva

STALNA IMOVINA:

Imovina koja se koristi u poslovnom procesu u periodu dužem od jedne godine dana.

OBRTNA IMOVINA:

Sredstva koja se u cjelosti utroše u jednom ciklusu procesa reprodukcije.

SOPSTVENI KAPITAL:

Vrijednost kapitala koju su vlasnici unijeli u preduzeće i stavili je u upotrebu na neograničen vremenski period.

POZAJMLJENI KAPITAL (OBAVEZE):

Kapital koji preduzeću stoji na raspolaganju u ograničenom vremenskom periodu, i za koji po pravilu mora da plati određenu cijenu – kamatu.

AKTIVA = PASIVA

Bilans stanja na dan

xx.xx.xxxx.

Aktiva

Pasiva

A) Stalna imovina

a. Nematerijalna ulaganja

(gudvil, patenti, licence, koncesije...)

b. Materijalna imovina

(nekretnine, postrojenje i oprema)

c. Dugoročni finansijski plasmani

(učešća u kapitalu, dati dugoročni krediti);

B) Obrtna imovina

a. Zalihe

(materijal, nedovršena proizvodnja, gotovi proizvodi, roba...)

b. Kratkoročna potraživanja

(kupci, kratkoročni finansijski plasmani)

c. Gotovina i got. ekvivalenti

(blagajna, čekovi, novac na tekućem računu);

A) Sopstveni kapital

a. Osnovni kapital

(zavisno od pravne forme preduzeća)

b. Rezerve

(emisiona premija, statutarne rezerve, zakonske rezerve, revalorizacione rezerve i dr.)

c. Neraspoređena dobit

tekuće godine;

prethodnih godina;

d. Gubitak

tekuće godine;

prethodnih godina;

B) Obaveze

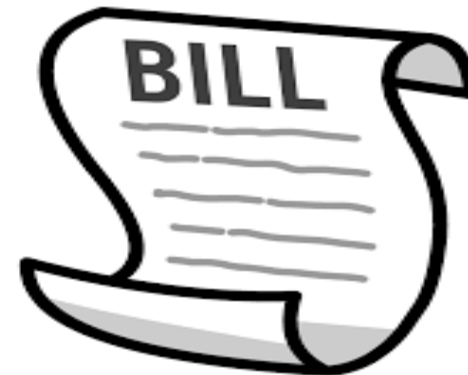
a. Dugoročne obaveze

(dugoročni krediti...)

b. Kratkoročne obaveze

(dobavljači, kratkoročni krediti, obračunate obaveze);

Računi:

- AKTIVNI
- PASIVNI

AKTIVNI RAČUNI – PRAVILA KNJIŽENJA

Duguje	Aktivni računi	Potražuje
Početno stanje		
Sva povećanja (+)		Sva smanjenja (-)
		Krajnje stanje

Saldo računa iz tehničkih razloga upisujemo na strani **Potražuje**.
Porijeklo salda je od strane **Duguje**, pa je saldo aktivnih računa **Dugovni**.

PASIVNI RAČUNI – PRAVILA KNJIŽENJA

Duguje	Pasivni računi	Potražuje
		Početno stanje
Sva smanjenja (-)		Sva povećanja (+)
Krajnje stanje		

Saldo računa iz tehničkih razloga upisujemo na strani **Duguje**.

Porijeklo salda je od strane **Potražuje**, pa je saldo pasivnih računa **Potražni**.

RAČUNOVODSTVENA JEDNAČINA

Aktiva = Pasiva

Imovina (Sredstva) = Sopstveni kapital + Obaveze

Stalna imovina + Obrtna imovina = Sopstveni
kapital + Obaveze

Ista imovina je posmatrana sa dva aspekta: lijeva strana je pojavni oblik imovine, a desna strana izvori finansiranja te imovine!

PRIMJER 1:

- Sastaviti Bilans stanja na osnovu sljedećih pozicija:

Kratkoročni krediti 1.000 €, Obaveze za zarade 10.000 €,
Kratkoročne HOV 5.000 €, Zakonske rezerve 4.000 €,
Nekretnine 50.000 €, Ispravka vrijednosti nekretnina
10.000 €, Akcijski kapital obične akcije 60.000 €, Zalihe
robe 17.000 €, Tekući račun 13.000 €, Dobavljači 8.000 €,
Kupci 5.000 €, Učešća u kapitalu 3.000 €.

REŠENJE:

Bilans stanja			
Aktiva		Pasiva	
Stalna imovina	43,000	Kapital	64,000
Nekretnine	50,000	Zakonske rezerve	4,000
IV nekretnina	(10,000)	Aksijski kapital - obične akcije	60,000
Učešća u kapitalu	3,000		
Obrtna imovina	40,000	Obaveze	19,000
Kratkoročne HOV	5,000	Kratkoročni krediti	1,000
Zalihe robe	17,000	Obaveze za zarade	10,000
Tekući račun	13,000	Dobavljači	8,000
Kupci	5,000		
Ukupna aktiva	83,000	Ukupna pasiva	83,000

IMOVINA PREDUZEĆA:

• **BRUTO IMOVINA** je zbir imovinskih dijelova iskazanih na strani aktive. To je zbir aktive umanjen za korekcije aktivnih računa (ukoliko se nalaze na strani pasive), odnosno korekcije pasivnih računa (ukoliko se nalaze na strani aktive).

$$\text{Bruto imovina} = \text{Aktiva} - \text{Korekcija aktive u pasivi} - \text{Korekcije pasive u aktivi}$$

• **BILANSNA IMOVINA** jednaka je bruto imovini preduzeća, dakle, ukupnoj aktivi umanjenoj za korekcije aktive u pasivi, odnosno korekcije pasive u aktivi.

$$\text{Bilansna imovina} = \text{Bruto imovina}$$

• **ČISTA (NETO) IMOVINA, tj. NETO AKTIVA** jednaka je bruto imovini preduzeća umanjenoj za obaveze preduzeća. Ta razlika je jednaka sopstvenom kapitalu preduzeća.

$$\text{Neto imovina} = \text{Bruto imovina} - \text{Obaveze} = \text{Sopstveni kapital}$$

• **IMOVINA PREDUZEĆA** jednaka je bruto imovini uvećanoj za latentne rezerve i umanjenoj za skrivene gubitke.

$$\text{Imovina preduzeća} = \text{Bruto imovina} + \text{Latentne rezerve} - \text{Skriveni gubici}$$

Latentne rezerve i skriveni gubici

- **Latentne rezerve** nastaju ili potcjenjivanjem aktive ili precjenjivanjem pasive (obaveza). Prema tome, latentne rezerve uvećavaju stvarnu imovinu preduzeća, odnosno, ukoliko postoje latentne rezerve, bruto (bilansna) imovina je manja od stvarne imovine preduzeća za iznos datih rezervi.
- **Skriveni gubici** nastaju ili precijenjivanjem aktive ili potcijenjivanjem pasive (obaveza). Posledica toga je veći periodični finansijski rezultat u bilansu uspjeha. Skriveni gubici umanjuju stvarnu imovinu preduzeća, odnosno, ukoliko postoje skriveni gubici bruto imovina preduzeća je veća od stvarne imovine za iznos skrivenih gubitaka.

Primjer 2:

Na osnovu datih podataka utvrditi koliko iznosi bruto imovina, neto imovina i imovina preduzeća:

Oprema 10.000, IV opreme 2.000, Osnovni kapital 40.000, Rezerve 2.000, Gubitak 8.000, Roba 25.000, Mjениčne obaveze 9.000, Ispravka vrijednosti mjениčnih obaveza 3.000, Tekući račun 7.000, Latentne rezerve 5.000, Skriveni gubici 1.000.

$$\text{Bruto imovina} = \text{Oprema} - \text{IV opreme} + \text{Roba} + \text{Tekući račun} = 10.000 - 2.000 + 25.000 + 7.000 = \mathbf{40.000}$$

$$\text{Neto imovina} = \text{Bruto imovina} - \text{Obaveze} = 40.000 - \text{Mjениčne obaveze} - \text{IV mjениčnih obaveza} = 40.000 - 6.000 = \mathbf{34.000}$$

$$\text{Imovina preduzeća} = \text{Bruto imovina} + \text{Latentne rezerve} - \text{Skriveni gubici} = 40.000 + 5.000 - 1.000 = \mathbf{44.000}$$

BILANS USPJEHA

... Prikazuje ostvareni rezultat preduzeća za određeni period.

<u>Rashodi</u>	Bilans uspjeha od xx.xx.xxxx. do xx.xx.xxxx.godine	<u>Prihodi</u>
Odliv ekonomskih koristi iz preduzeća;		Priliv ekonomskih koristi u preduzeće;

Obzirom da Prihodi i Rashodi nisu jednaki, u cilju tehničkog izjednačavanja ovog finansijskog izvještaja upisuje se kategorija Dobitka (ukoliko su prihodi veći od rashoda, u visini njihove razlike) na stranu Rashoda, odnosno Gubitka (ukoliko su rashodi veći od prihoda u visini njihove razlike na stranu Prihoda). Dobitak ili Gubitak su računi stanja (pripadaju sopstvenom kapitalu).

Bilans uspjeha čine:

Rashodi	Bilans uspjeha za period od 01.01. do 31.12.	Prihodi
Poslovni rashodi		Poslovni prihodi
Rashodi koji nastaju po osnovu operativnih (poslovnih) aktivnosti;		Prihodi koji nastaju po osnovu operativnih (poslovnih) aktivnosti;
Finansijski rashodi		Finansijski prihodi
Rashodi koji nastaju po osnovu aktivnosti finansiranja;		Prihodi koji nastaju po osnovu aktivnosti finansiranja;
Ostali rashodi		Ostali prihodi
Najčešće nastaju na osnovu investicionih aktivnosti;		Najčešće nastaju na osnovu investicionih aktivnosti;

Poslovni prihodi i poslovni rashodi su međuzavisni. Ne možemo imati poslovni prihod, a da pri tom nismo imali poslovni rashod!

Finansijski i ostali prihodi i rashodi nisu međuzavisni!

PRAVILA KNJIŽENJA

Duguje	Račun rashoda	Potražuje
Sva povećanja (+)	Sva smanjenja (-) Krajnje stanje	

Računi uspjeha nemaju početno stanje!

Duguje	Račun prihoda	Potražuje
Sva smanjenja (-) Krajnje stanje	Sva povećanja (+)	

Metode za sastavljanje BU:

- Metode za sastavljanje BU:
 - ✓ Metoda troškova prodatih učinaka
 - ✓ Metoda ukupnih troškova
 - ❖ Razlikuju se u pogledu strukture **poslovnih prihoda i rashoda**. Rezultat koji se dobija kao razlika poslovnih prihoda i rashoda je isti!

METODA TROŠKOVA PRODATIH UČINAKA

BILANSUSPJEHA	
1	POSLOVNI PRIHODI <i>PRIHOD OD PRODAJE</i>
2	POSLOVNI RASHODI <i>TROŠKOVI PRODATIH GP</i>
3 = 1 - 2	POSLOVNI REZULTAT
4	FINANSIJSKI PRIHODI
5	FINANSIJSKI RAHODI
6 = 4 - 5	REZULTAT FINANSIRANJA
7	OSTALI PRIHODI
8	OSTALI RASHODI
9 = 7 - 8	NEPOSLOVNI REZULTAT
10 = 3 + 6 + 9	UKUPNI REZULTAT

METODA UKUPNIH TROŠKOVA

RASHODI		BILANS USPJEHA		PRIHODI	
POSLOVNI RASHODI				POSLOVNI PRIHODI	
1. NVPR				1. Prihodi od prodaje robe	
2. Trošak materijala				2. Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	
3. Trošak amortizacije i rezervisanja				3. Promjena vrijednosti Zaliha	
4. Trošakovi zarada				4. Prihodi po osnovu donacija, premija i osiguranja	
5. Trošak proizvodnih usluga				5. Drugi poslovni prihodi (Zakupina...)	
6. Nematerijalni troškovi					
FINANSIJSKI RASHODI				FINANSIJSKI PRIHODI	
1. Rashodi kamata				1. Prihodi od kamata	
2. Negativne kursne razlike				2. Pozitivne kursne razlike	
3. Ostali finansijski rashodi				3. Ostali Finansijski prihodi	
OSTALI RASHODI				OSTALI PRIHODI	
1. Gubici od prodaje imovine				1. Dobici od prodaje imovine	
2. Gubici od rashodovanja imovine				2. Viškovi	
3. Manjkovi				3. Naplaćena otpisana potraživanja	
4. Rashodi po osnovu dir. otpisa potraž.				4. Prihodi od ukidanja rezervisanja	
5. Ostali neposlovni rashodi				5. Ostali neposlovni prihodi	

STATIČKO I DINAMIČKO SHVATANJE BILANSA

- Da li će u bilansu stanja biti iskazana bilansna imovina ili imovina preduzeća zavisi od načina procenjivanja bilansnih pozicija.
- Vrednovanje bilansnih pozicija uslovljeno je shvatanjem i ciljem bilansa.
- Razlikujemo:
 - ❖ **Statičko shvatanje bilansa;**
 - ❖ **Dinamičko shvatanje bilansa.**

STATIČKO SHVATANJE BILANSA

- Ako je cilj bilansa da pruži informaciju o pokriću dugova (obaveza), što odgovara **statičkom shvatanju bilansa**, bilans stanja će iskazivati **imovinu** preduzeća, što znači da će se procjenjivanje bilansnih pozicija na strani aktive vršiti po vladajućim cijenama na tržištu na dan bilansa, a obaveze na strani pasive će se iskazivati u iznosu u kome će se one isplatiti. Sučeljavanjem tako procijenjene imovine i obaveza preduzeća uočiće se pokriće obaveza imovinom. Što je imovina veća od obaveza, povjerioci su u većoj mjeri zaštićeni od mogućnosti da ne naplate svoja potraživanja.
- Razlika između imovine i obaveza je sopstveni kapital koji predstavlja GARANTNU SUPSTANCU za isplatu dugova.

Dinamičko shvatanje bilansa

- **Ukoliko je cilj bilansa utvrđivanje periodičnih i međusobno uporedivih finansijskih rezultata, u fokusu je procijenjivanje pozicija bilansa uspjeha – prihoda i rashoda koji pripadaju datom obračunskom periodu, pa bilans stanja ima karakter računa izravnjenja. Tada se u bilansu stanja prikazuje BILANSNA IMOVINA preduzeća, što odgovara DINAMIČKOM shvatanju bilana.**
- Iskazana BILANSNA IMOVINA po pravu je niža od IMOVINE preduzeća, što za posledicu ima primjenu principa opreznosti!
- Imovina se procijenjuje naniže; Obaveze se procijenjuju naviše, pa imamo LATENTNE REZERVE. Stoga je Bilansna imovina manja od Imovine preduzeća. Posledično, finansijski rezultat je iskazan oprezno naniže:

VEZA IZMEĐU BS I BU

- VEZA IZMEĐU BS I BU OSTVARUJE SE KROZ:
- 1) Proces nastanka prihoda i rashoda
- 2) Proces bilansiranja

U procesu nastanka prihoda i rashoda:

- Bilans stanja šalje bilansu uspjeha **rashode** kad god dođe do smanjenja imovine (a obaveze se ne mijenjaju), odnosno povećanja obaveza (a imovina se ne mijenja), tj. **prihode** kad god dođe do povećanja imovine (a obaveze se ne mijenjaju), odnosno smanjenja obaveza (a imovina se ne mijenja).
- Obzirom da se evidencija poslovnih transakcija vodi kroz poslovne knjige (dnevnik i glavnu knjigu), to bilans stanja i bilans uspjeha uvijek postoje u tim knjigama, i do momenta bilansiranja egzistiraju kao neodvojiva cjelina. Tada su spojeni u jedan bilans koji nazivamo **BRUTO BILANS**.

Proces Bilansiranja:

- Razdvajanje računa na račune stanja i račune uspjeha
- Bilansana neravnoteža
- Uspostavljanje bilansne ravnoteže postiže se iskazivanjem finansijskog rezultata na manjoj strani bilansa uspjeha i na suprotnoj strani bilansa stanja

Hvala na pažnji!